

REU-høring om efterforskning og sagsbehandling i voldtægtssager

Birgitte Arent Eiriksson
Vicedirektør

 justitia-int.org
 [@justitiaorg](https://twitter.com/justitiaorg)
 facebook.com/justitiadk
 linkedin.com/company/justitia

Kort om mig

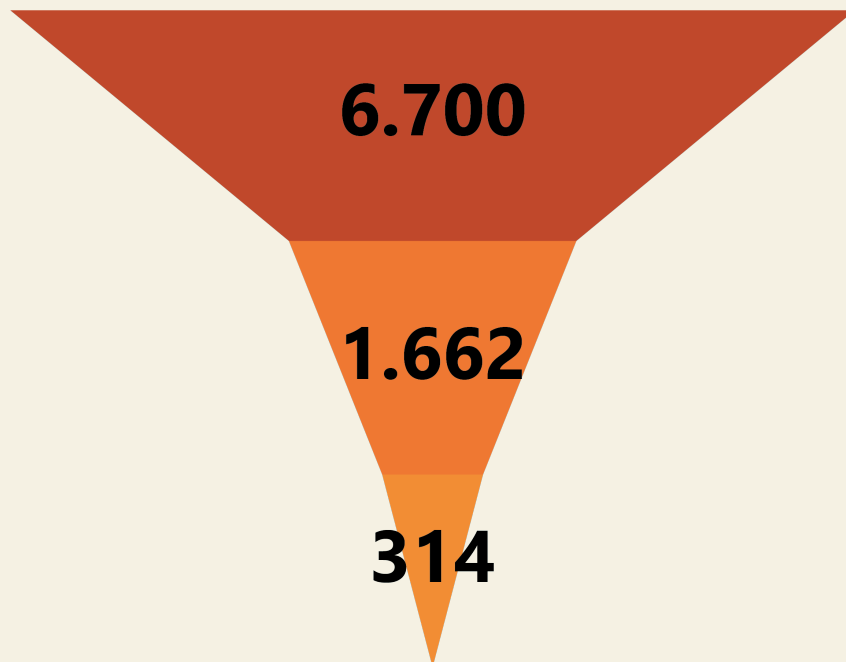

- Vicedirektør i den uafhængige juridiske tænketank Justitia, som har fokus på retssikkerhed, retsstatslige principper og grundlæggende rettigheder.
- Tidligere arbejdet 20 år på Justitsministeriets område.
- Har i en årrække hos Rigsadvokaten været national fagansvarlig for anklagemyndighedens behandling af sager om voldtægt og sager om seksuelt misbrug af børn.
- Har i 2016 hos Rigspolitiet været pennefører på en ny vejledning om behandling af sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold.

Voldtægt i tal – antal sager

”I de årlige Offerundersøgelser estimeres det, at ca. 5.400 kvinder årligt udsættes for tvangssamleje eller forsøg herpå, mens politiet i 2017 modtog 1.457 anmeldelser om voldtægt eller voldtægtsforsøg. Der sker sigtelse i knap 60 pct. af de anmeldte sager. Kun en mindre del af sigtelserne fører til tiltale og efterfølgende domfældelse ved domstolene.”

Straffelovrådets betænkning 1575/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse

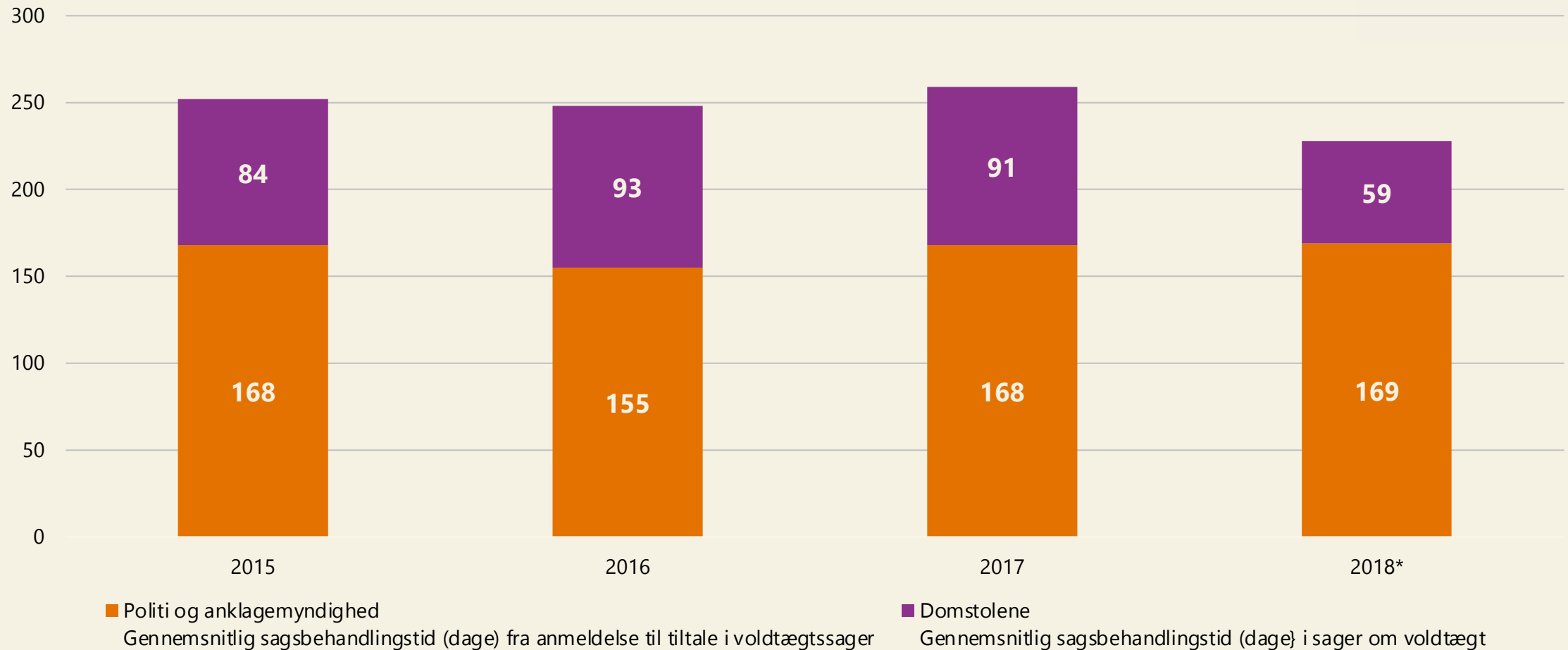

Gennemsnitligt er 6.700 kvinder årligt blevet udsat for voldtægt eller voldtægtsforsøg i perioden 2008-2019.

I 2019 modtog politiet 1.662 anmeldelser for voldtægt eller voldtægtsforsøg
(298 af anmeldelserne handlede om overgreb på børn under 12 år)

I 2019 faldt der 314 domme for voldtægt.
(Heraf var de 108 domme vedr. børn under 12 år)

Voldtægt i tal - sagsbehandlingstid

Kilde: Retsudvalget 2017-18 REU Alm.del endeligt svar på spørgsmål 960 og Retsudvalget 2017-18 REU Alm.del endeligt svar på spørgsmål 955

*Årsgennemsnittet for 2018 vedrørende politiets sagsbehandlingstids er udregnet på baggrund af måneder fra januar til og med august. Sagsbehandlingstiden for domstolene for 2018 er et gennemsnit for 1. kvartal.

Et system vi ikke selv tror på?

Under arbejdet med den vejledning i 2016 talte jeg med en lang række efterforskere og efterforskningsledere på området:

Mødet med systemet 1

Under arbejdet med vejledningen i 2016 kom det bl.a. frem, at *i nogle tilfælde*:

- Blev ofre henvist til at rette henvendelse på et andet tidspunkt eller hos en anden politikreds.
- Manglede der viden om almindelige offerreaktioner, som f.eks. passivitet under overgrebet og hukommelsestab.
- Blev ofre afhørt på steder, hvor uvedkommende kunne høre det.
- Fik ofre spørgsmål om beklædning, alkoholindtagelse og opførsel mv., der blev oplevet som bebrejdende.
- Blev ofre oplyst om straffen for falsk anmeldelse, til tider flere gange, og anmodet om at genoverveje anmeldelse.
- Manglede der (rettidige) efterforskningskridt.

Mødet med systemet 2

Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet, Justitsministeriets forskningskontor, okt. 2017 (data fra 2. halvår 2016):

- Knap en tredjedel af ofrene oplevede forhindringer i forbindelse med anmeldelsen.
- Knap en femtedel af ofrene følte sig ikke trygge i anmeldelsessituationen, de oplevede, at politiet ikke udviste forståelse, ikke tog dem alvorligt, ikke respekterede dem, eller at politiet ikke fandt deres forklaring troværdig.

Initiativer:

- Respekt for voldtægtsofre, Justitsministeriet, januar 2016
- Retfærdighed for ofre, Justitsministeriet december 2016

Gode initiativer, men næppe tilstrækkelige.

Mødet med retssystemet

I retten kan ofret møde nogle af de samme udfordringer.

U2016.3880Ø: I BR blev tre tiltalte frifundet for voldtægt af 17-årig pige. Der blev lagt vægt på:

- **Forurettede havde danset på en fræk måde.**
- **Forurettede kunne dels af egen drift og dels med støtte fra T1 gå fra T1 til T2 og T3.**
- **Usikkerhed omkring promille.**
- **Forurettede modsatte sig ikke på tydelig måde handlingerne.**
- **Erkendelse fra T1 om, at F var i en hjælpeløs tilstand, kunne ikke føre til et andet resultat.**
- **Også frifundet for efterladelse i hjælpeløs tilstand, selvom F bagefter blev fundet ukontaktbar bag busk uden trusser og med kjolen trukket op (sidst i september).**

Landsretten dømte for voldtægt og efterladelse i hjælpeløs tilstand.

Domfældelse

- Knap 19 procent af anmeldelserne fører til domfældelse.
- Ikke et særlig højt tal henset til forbrydelsens meget grove og krænkende karakter, og at det kun er 7 procent af anmeldelserne, som er falske (indrømmelser samt sigtelser og dom for falsk anmeldelse - dvs. ca. 10-15 mænd om året).
- Det er dog også komplekse sager, hvor det tit er ord mod ord, og der er mangel på øvrige beviser.
- I ca. halvdelen af sagerne er gerningspersonen én som ofret kender godt, men i 40 procent af sagerne kender offer og gerningsmand ikke hinanden eller kender hinanden ganske lidt.

Retssikkerhed for ofre

- Hellere at 100 skyldige går fri, end at én uskyldig bliver dømt.
- Men skal vi ikke gøre alt, hvad vi kan for at skabe et system, hvor der i videst muligt omfang sker retsforfølgelse af gerningspersonerne, og der bliver taget tilstrækkeligt hensyn til ofrenes særlig sårbare situation...?
- Vi skal have flere til at anmelde – også de mest udsatte ofre!
- Ofrene skal mødes med forståelse og respekt hele vejen igennem – fordomme, indirekte bebrejdelser og uberettiget mistænkeliggørelse skal bekæmpes.
- Lovforslaget om samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse kan bidrage til kulturændring, men kan ikke stå alene.
- Kulturændring i systemet kræver også ressourceallokering og uddannelse. Måske også flere kvindelige betjente for at undgå kultur med bias.
- Bliver der prøvet nok sager ved retten? Politiet sender ca. 60 procent af sagerne videre til anklagemyndigheden, som sender ca. 25 procent af disse videre til domstolene (247 tiltaler i 2019).
- Vigtigt med rigtige afgørelser allerede i første instans.

